

MOLIERE - TARTUFFE

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

divadelní hra (drama) - veršovaná ostře satirická komedie

Literární směr:

poprvé uvedeno r. 1664 – vrcholné období autorovy tvorby; klasicismus

Slovní zásoba:

spisovný jazyk s občasnými hovorovými výrazy; slovní zásoba je poměrně jednoduchá a snadno pochopitelná (Molierovy hry byly určeny především obyčejnému a "lidovému" publiku); text je příjemně veršovaný a značně čtivý

Rythmus, verš, rým:

VERŠ: alexandrin (zpravidla 12-ti slabičný rýmovaný verš); RYTMUS: jamb

Text:

text hry je veršovaný a dobře srozumitelný

Postavy:

TARTUFFE: podvodník a intrikář, který využívá cizí zaslepenosti a přízně; ORGON: bohatý měšťan; zaslepený; DAMIS a MARIANA: Orgonovy děti; ELMÍRA: Orgonova žena; aj.

Děj:

Tartuffe je vypočítavý bezdomovec → vetře se do přízně bohatého měšťana Orgona → ten ho nechá bydlet ve svém domě, řídí se jeho názory, které považuje vždy za správné a myslí si o něm jen to nejlepší → Tartuffe mezitím začne svádět jeho ženu → všichni v domě vidí Orgonovu zaslepenou přízeň a Tartuffa, jak této přízně obratně využívá → Orgon dokonce nechá na Tartuffa přepsat veškerý svůj majetek včetně domu a zároveň mu slíbí svou již zasnoubenou dceru → Orgonův syn Damis je vyhnán, když se o Tartuffovi nelichotivě zmíní → Orgonova manželka již takovou situaci nemůže vydržet a schová manžela pod stůl, aby slyšel, jak ji Tartuffe svádí → když to Orgon uslyší, chce Tartuffa vyhnat, ale neuvědomí si, že už na Tartuffa přepsal svůj dům → do sporu zasahuje král → všechno nasvědčuje tomu, že jdou zatknout Orgona, ale nakonec je do vězení odveden Tartuffe a Orgonovi a jeho rodině je vrácen veškerý majetek

Kompozice:

hra je rozdělena do 5 jednání

Prostor:

Orgonův dům v Paříži (Francie)

Čas:

2. polovina 17. stol.

Inscenace:

u nás byla hra inscenována např. v Národním divadle nebo ve Vinohradském divadle v Praze

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

kritika církve a zvráceného chování měšťanů; podvodník vždy špatně skončí, i když se mu dlouho daří dobře

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

války mezi evropskými křesťany a Osmanskou říší (17. stol.); probíhá Třicetiletá válka – nábožensko-politický konflikt evropských velmocí (1618-1648); ve Francii vládne Ludvík XIV. (1643-1715); podepsán Vestfálský mír – konec Třicetileté války (1648); popraven anglický král Karel I. - z Anglie se stává republika pod vedením Olivera Cromwella (1649)

Základní principy fungování společnosti v dané době:

konec feudální společnosti, charakteristické tvrdou prací nevolníků (většinou 1492-1789)

Kontext dalších druhů umění:

rozvoj barokního umění (17. století a 1. polovina 18. století); MALBA: Rembrandt van Rijn (1606-1669) – nizozemský malíř

Kontext literárního vývoje:

Jean de la Fontaine (1621-1695) – franc. bajkař a básník; probíhá období klasicismu

AUTOR

Život autora:

Moliere (1622-1673) – vl. jménem Jean-Baptiste Poquelin; francouzský spisovatel období klasicismu, herec a jeden z nejslavnějších dramatiků všech dob; je považován za zakladatele moderní francouzské komedie; nar. se jako syn měšťana → brzy se stal (proti vůli rodiny) komediantem a hercem → založil vlastní divadelní společnost (uváděla hlavně satirické komedie a frašky) + spolupráce s hudebním skladatelem Jeanem-Baptistem Lullym → odvážná kritika a zesměšňování společenských poměrů (např. pokrytectví a snobská morálka šlechty a církve) → časté spory s královským dvorem → r. 1673 zemřel přímo na jevišti při 4. repríze své hry Zdravý nemocný (mezi diváky byl tehdy i franc. král Ludvík XIV.); proslavil se zejména mezi chudinou

Vlivy na dané dílo:

znalost měšťanského prostředí; odpor k církvi

Vlivy na jeho tvorbu:

italská commedia dell'arte; měšťanský původ (znalost prostředí)

Další autorova tvorba:

jeho prvotiny nebyly příliš úspěšné; psal především dramata (frašky, komedie, veselohry, satiry, parodie, atd.) na téma šlechtického života - celkem jich napsal 33; např. Don Juan aneb Kamenná hostina (1665); Misanthrop (1666); Chudák manžel (1668); Zdravý nemocný (1673)

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):

FILM: Tartuffe (německý film; 1925); Tartuffe (francouzská komedie; 1984) – režie a hl. role: Gérard Depardieu

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobová kritika díla a její proměny:

hra byla ve své době dlouho zakázána; dnes je Tartuffe řazen mezi autorova nejlepší díla

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

s podobnou kritikou měšťanských poměrů prostřednictvím zkaženého charakteru "pána domu" se můžeme setkat i v jiných Molierových hrách (např. Lakomec) nebo v díle Evženie Grandetová od Honoré de Balzaca